

خبرنامه هفتگی

مدیریت تعارض منافع

شماره دهم - ۸ تا ۱۴ شهریور ۱۳۹۹

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی
۱۵ شهریور ۱۳۹۹

بنام خداوند جان و آفریننده

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

شماره دهم - ۸ تا ۱۴ شهریور ۱۳۹۹

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۱۰

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

۱۵ شهریور ۱۳۹۹

فهرست مطالب

- درآمد: لانه زنبور؛ ضرورت مدیریت تعارض منافع در مجلس شورای اسلامی ۲
- مغایرت ۲۳۰ مدیر استانی و ستادی با بخشنامه تعارض منافع ۶
- فقدان مقررات برای مدیریت تعارض منافع در کتاب‌های کمک درسی ۶
- در سازمان نوسازی مدارس تعارض منافع نداریم ۷
- لایحه مدیریت تعارض منافع و ادامه راه مجلس ۷
- تعارض منافع در مصوبه ساماندهی مشاغل سیار و بی کانون ۸
- پزشک بودن اعضای کمیسیون بهداشت عامل تعارض منافع نیست ۸
- همراهی سازمان بورس برای مدیریت تعارض منافع ۹
- بازار سرمایه در دست صاحبان تعارض منافع ۹
- تعارض منافع سرمایه‌گذاران در منطقه ثامن مشهد ۱۰
- گفت‌وگوی اجتماعی، راهکاری برای حل و فصل تعارض منافع ۱۰
- تعارض منافع در تعیین ضوابط صندوق‌های بازنشستگی ۱۱
- تعارض منافع ۴۰۲ مدیر بهزیستی تعیین تکلیف می‌شود ۱۲
- تعارض منافع قطعه‌سازان در خودروسازی‌ها عامل ایجاد انحصار ۱۳
- تعارض منافع دولت با سهامداران خرد ۱۳
- تعارض منافع وزارت نفت، مانع اصلی طرح استفاده از LPG ۱۴
- محتوای تصویری تعارض منافع ۱۴
- تحلیل تعارض منافع در فضای مجازی ۱۵

درآمد: لانه زنبور؛ ضرورت مدیریت تعارض منافع در مجلس شورای اسلامی

سعید هراسانی

پس از تشکیل مجلس یازدهم و شکل‌گیری کمیسیون‌های مختلف آن موضوع تعارض منافع در این کمیسیون‌ها مورد بحث کنشگران اجتماعی قرار گرفت. این بحث‌ها با شکل‌گیری پویش تعویق کنکور سراسری سال ۹۹ و وجود تعارض منافع در کمیسیون آموزش و تحقیقات دامن گرفت، اما خیلی سریع به سایر کمیسیون‌ها از جمله کمیسیون بهداشت تسری یافت. سوال کنشگران این بود که چگونه می‌توان از پزشکان کمیسیون بهداشت انتظار داشت منافع پزشکان را در نظر نگیرند؟ اما آیا موقعیت‌های تعارض منافع در مجلس شورای اسلامی محدود به همین موارد است؟ سوال ریشه‌ای تر آن که موقعیت‌های تعارض منافع در مجلس چه پیامدهای می‌تواند داشته باشد؟ و در نهایت چگونه می‌توان این موقعیت‌ها را مدیریت کرد؟

احمد توکلی در نامه خود به رئیس قوه قضاییه، ابراهیم رئیسی، نوشته بود ۱۱ نماینده ادوار و فعلی مجلس با یک سرمایه‌دار مسئله‌دار، شرکتی را تأسیس کرده‌اند و بدون اینکه پولی پرداخت کنند، سهامدار شرکت شده‌اند.^۱ یک بررسی آماری نشان داده است که از ۲۹۰ نماینده دوره دهم ۱۵۶ نفر آنان عضو ۳۷۳ شرکت مختلف سهامی عام، سهامی خاص، موسسه‌ها و خیره‌ها بوده‌اند و برخی از آنان عضو هیئت مدیره ۱۷ شرکت بوده‌اند.^۲

البته لازم به ذکر است که موضوع تعارض منافع مختص به مجلس ایران نبوده و حتی کشورهای دیگری که کدهای اخلاقی و حقوقی پهن‌دامنه‌ای در حوزه مدیریت تعارض منافع در پارلمان خود دارند نیز درگیر آن هستند. برای مثال پژوهش هیل و همکارانش در سال ۲۰۱۷ نشان داده است که تعداد نمایندگان سهامدار در کنگره آمریکا از ۲۰ درصد در سال ۲۰۰۱ به بیش از دو برابر در سال ۲۰۱۳ افزایش پیدا کرده است. با آنکه قوانین سفت و سختی درباره مدیریت تعارض منافع در کنگره آمریکا وجود دارد اما این پژوهش نشان می‌دهد شرکت‌هایی که درصد بیشتری از سهامشان در اختیار قانون‌گذاران است در سال‌های بعد عملکرد بهتری داشته‌اند.^۳

اما پیامد تعارض منافع در پارلمان تنها محدود به رقابت نابرابر شرکت‌های مرتبط با نمایندگان نیست، پیامدهای گسترده‌تر این تعارض منافع (اگر مدیریت نشود) روی دوش تمام مردم خواهد بود. برای مثال زمانی که عباس آخوندی «دستورالعمل اجرایی منع پذیرش همزمان اموری که زمینه نمایندگی یا قبول منافع متعارض را فراهم می‌آورد» ابلاغ کرد، مخالف جدی آن رئیس سازمان نظام مهندسی بود که همزمان عضو کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی نیز بود. وزیر راه و شهرسازی وقت به طور مکرر تعارض منافع این نماینده مجلس را دلیل اصلی مخالفت وی (و به کار انداختن سازوکار مجلس برای مقابله با آن بخشنامه) عنوان می‌کرد.^۴ از طرف دیگر عوارض سلطه پزشکان بر کمیسیون بهداشت نیز چرخیدن تعادل نظام بهداشت و درمان به نفع پزشکان خواهد بود.

بررسی اجمالی مجلس شورای اسلامی نشان دهنده دو نوع تعارض منافع نهادی و غیرنهادی است. موقعیت‌های نهادی تعارض منافع در مجلس شورای اسلامی مربوط به سازوکارهای نمایندگی و انگیزه‌های مربوط به حوزه نمایندگی نمایندگان می‌شود. استفاده از ابزارهای نظارتی مجلس برای هدایت منابع سازمان‌های دولتی به سمت حوزه‌های نمایندگی برخلاف منافع ملی پیامد جدی این نوع تعارض منافع ساختاری است.

برای مثال پراکنش کارخانه‌جات فولاد نشان دهنده تمرکز آنان در مناطق خشک و نیمه خشک ایران است، در حالی که این صنعت نیازمند آب فراوان است. همین موضوع نه تنها استان‌های خشک ایران را با بحران آب مواجه کرده است، بلکه باعث عملکرد پایین این کارخانه‌ها (بعضا با ظرفیت کمتر از ۲۰ درصد) شده است، آنچنان که حسین راغفر با اشاره به این موارد آن را خیانت می‌نامد. اکثر کشورهای دنیا با حاکمیت نظام دو مجلسی مدیریت این تعارض منافع ساختاری در نظام حکمرانی کشور خود پیگیری کرده‌اند.

نوع دوم موقعیت‌های تعارض منافع در مجلس غیرنهادی است. این موقعیت‌ها شامل انواع مختلفی از بهره‌گیری از موقعیت نمایندگی برای استفاده شخصی، استفاده از منابع دولتی برای منافع شخصی، اشتغال همزمان، سهامداری و مالکیت و غیره می‌شود. در اکثر مجالس کشورهای پیشرفته در صورتی که نماینده مجلس درباره یک طرح دچار تعارض منافع باشد، با صورتجلسه کردن آن به طور رسمی از فرایند قانونگذاری (در آن مورد خاص) کناره‌گیری می‌کند. این در حالی است که بررسی کمیسیون‌های مجلس نشان دهنده آن است که نه تنها نمایندگان با منافع متعارض از درگیر فرایند قانون‌گذاری می‌شود، بلکه حتی خود در کمیسیون‌های تخصصی مسئول بررسی تخصصی، نظارت، ارائه طرح، لابی‌گری و غیره می‌شوند.

به عنوان یک مثال، در حالی که پزشک نبودن استثنای عضویت در کمیسیون بهداشت و درمان مجلس شورای اسلامی است، با بررسی سه کمیته (زیرکمیته) اصلی مرتبط با بهداشت در مجلس نمایندگان کنگره آمریکا حتی یک مورد نماینده با تحصیلات پزشکی نمی‌توان مشاهده کرد.^۵

نکته حائز اهمیت آن است که اساسا در مجلس شورای اسلامی هیچ توجه خاصی به مقررات مربوط به تعارض منافع نشده است. در حالی که بررسی اجمالی قوانین داخلی مجلس مفاد چندانی درباره تعارض منافع نشان نمی‌دهد، تنها کتابچه راهنمای اخلاق مجلس نمایندگان ۲۰۰۸ حاوی ۴۵۶ صفحه محتوا درباره کدهای اخلاقی (اعم از آنها که توصیه شده و یا طبق قوانین فدرال جرم‌انگاری شده است) نمایندگان مجلس از جمله تعارض منافع است. از جمله قوانین مرتبط با این کتابچه درباره تعارض منافع مربوط به هدیه، سفر، مبارزات انتخاباتی، اشتغال و درآمد خارجی، افشاگری مالی، سازمان‌های رسمی و خارجی و غیره است.^۶

نکته جالب آنکه اگرچه قوانین سفت و سختی مدیریت تعارض منافع در مجلس نمایندگان کنگره را برعهده دارند و کمیته اخلاق درباره تعارض منافع نمایندگان مجلس ورود پیدا می‌کند، اما پژوهش‌ها و همکاری‌ها همچنان نشان دهنده تاثیر سهامداری نمایندگان بر عملکرد شرکت‌ها است. این بهبود عملکرد از سه مسیر انجام می‌شود:

۱. استفاده از اطلاعات غیرعمومی درباره مقررات و قوانین آتی و یا اطلاعات غیرعمومی برای منافع شرکت؛
 ۲. استفاده از نفوذ نمایندگان برای افزایش منافع شرکت؛
 ۳. هدایت منابع شرکت برای کارهای دیگر (بخش قابل توجهی از منابع شرکتها صرف لابی‌گری می‌شود که در صورت وجود نمایندگان در میان سهامداران این هزینه صفر و صرف توسعه شرکت می‌شود).
- این در حالی است که کتابچه اخلاق مجلس نمایندگان، نمایندگان، کارکنانشان و سایر کارکنان کنگره را از افشای هر نوع اطلاعاتی پیش از سازمان‌های فدرال منع می‌کند. به عبارت دیگر با آنکه نمایندگان از افشای اطلاعات غیرعمومی منع شده‌اند، اما همچنان شرکت‌های مرتبط با آنها با استفاده از این اطلاعات منتفع می‌شوند.
- لازم است یادآوری شود که این موضوع برای مجلسی است که مدیریت تعارض منافع در آن جریان دارد و این حداقل پیامدهای تعارض منافع در مجلس نمایندگان کنگره است. پیامدهای تعارض منافع در مجالس کشورهای دیگر که مدیریت آن در دستورکار قرار نگرفته است، می‌تواند در سطح ملی باشد.
- پژوهش زینالو و همکارانش درباره تعارض منافع در مجلس شورای اسلامی نشان دهنده آن است که سه عامل موجب بالفعل شدن تعارض منافع در این مجلس است. این سه عامل شامل طراحی‌های نادرست ساختار و فرایندها، سیستم نظارتی ناکارآمد و نظام انگیزشی خودمحور است.^۷
- در بحث طراحی نادرست ساختار و فرایندها شش مضمون ابهام در ساختار حاکمیت، ابهام در منافع ملی، طراحی غلط ساختارهای حاکمیت، ایراد در طراحی فرایندهای درون مجلس، مطالبه جهت استیفای منافع غیرملی، نظام انتخابات ناکارآمد شناسایی شده است.
- نظام انگیزشی خودمحور نیز نشان دهنده پنج مضمون ترجیح منافع شخصی به منافع ملی، جلب رضایت افراد، حفظ مقام در مجلس، رسیدگی بیش از حد به امور حوزه و ارتباط با نهادهای کشور شناسایی شده است.
- در انتها باید به این نکته اشاره شود که در حال حاضر تاکید کنشگران اجتماعی بر وظایف قانونگذاری نمایندگان مجلس و تاثیر تعارض منافع بر آن قرار دارد، در حالی که به نظر می‌رسد موقعیت‌های تعارض منافع برای نمایندگان مجلس بیشتر در وظایف نظارتی آنان دیده می‌شود. به عبارت دیگر عدول از منافع ملی و پرداختن به منافع شخصی نمایندگان مجلس از مسیر قدرت نظارتی نمایندگان مجلس عبور می‌کند.

پی‌نوشت

۱. توکلی تأیید کرد: انصراف ۱۱ نماینده فعلی و ادوار مجلس از سهامداری یک شرکت، ۱۳۹۸، جامعه خبری تحلیلی الف؛
۲. فاجعه شرکت داری نمایندگان مجلس دهم؟ ۱۳۹۹، سایت تحلیلی-خبری شعال سال؛
3. Hill, Aaron D. et all. 2017. The Growing Conflict-of-Interest Problem in the U.S. Congress. Boston. Harvard Business Review.
۴. آخوندی، عباس، ۱۳۹۷، تعارض منافع ریشه فساد در سازمان نظام مهندسی، ایرنا
5. <https://www.mgma.com/advocacy/make-change-happen/take-action/key-congressional-committees-in-healthcare>

6. COMMITTEE ON STANDARDS OF OFFICIAL CONDUCT. 2008. House Ethic Manual 2008

۷. زینالو، مهدی و همکاران، ۱۳۹۸، بررسی عوامل بروز تعارض منافع در نمایندگان مجلس شورای اسلامی، فصلنامه سیاستگذاری عمومی، دوره ۵، شماره ۲، صص ۹۹-۱۱۷؛

گزیده‌ی تحلیل‌های هفته گذشته در حوزه تعارض منافع به این شرح است:

- محسن حاجی میرزایی، وزیر آموزش و پرورش خبر داد اطلاعات دقیقی از سراسر کشور در مورد تعارض منافع مدیران جمع‌آوری شد. بر اساس این اطلاعات تعدادی از همکاران، مسئولیت برخی مدارس را بر عهده داشتند که بعد از ارسال بخشنامه تعارض منافع، فعالیت این مدارس متوقف شده، یا تصمیم بر واگذاری مسئولیت آن‌ها گرفته شده است. در مرحله اول باید ۲۲۵ نفر از مدیران استانی و ۵ نفر از مدیران ستادی باید در این مورد تعیین تکلیف شوند.
- وحید قبادی دانا، رئیس سازمان بهزیستی، در مصاحبه‌ای به تشریح بخشنامه مدیریت تعارض منافع در سازمان بهزیستی پرداخت و درباره منع اشتغال همزمان در این سازمان گفت: ۴۰۲ نفر در این زمینه احصاء شدند که حدود ۱۷۰ نفر از این افراد از پست مدیریتی کنار رفتند یا کنار گذاشته شدند و حدود ۱۹۰ تا ۲۰۰ نفر دیگر مرکز غیردولتی را طبق ضوابط واگذار کردند. وی همچنین از پیش‌بینی ضوابط سختگیرانه برای اعطای مجوز مراکز جدید خبر داد که در روند آن تعارض منافع مدیریت شود.
- ۴۹۵ نفر از فعالان شهری، مدنی، متخصصان، دستفروشان و صاحبان ون کافه‌ها طی بیانیه‌ای خطاب به شورای شهر تهران واگذاری تدوین دستورالعمل‌های ذیل مصوبه‌ی ساماندهی مشاغل سیار و بی کانون به شرکت ساماندهی صنایع و مشاغل را مصدافی از تعارض منافع تحلیل کرده‌اند.
- علی جدی، نایب رئیس کمیسیون صنایع و معادن مجلس سهامداری قطعه‌سازان در خودروسازی‌ها را نمود عینی تعارض منافع و ایجاد انحصاری عنوان کرده است.
- خبرگزاری ایرنا در گزارشی از عدم رسیدگی به لایحه مدیریت تعارض منافع در مجلس انتقاد کرد.
- فعالان بخش خصوصی و بازار سرمایه در نشست بیست و چهارم کمیسیون «حمایت قضایی و مبارزه با فساد» اتاق بازرگانی تهران به مساله تعارض منافع و شفافیت در بازار سرمایه پرداختند.
- میکائیل عظیمی، مدیرعامل موسسه راهبردهای بازنشستگی صبا، در مصاحبه‌ای به تشریح برخی مصادیق تعارض منافع در صندوق‌های بازنشستگی و تامین اجتماعی پرداخت.

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی - ۱۵ شهریور

مغایرت ۲۳۰ مدیر استانی و ستادی با بخشنامه تعارض منافع

محسن حاجی میرزایی (وزیر آموزش و پرورش) - ۱۰ شهریور ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه‌ی آموزش عمومی

بخشنامه‌ای به استان‌ها ارسال شد و اطلاعات دقیقی از سراسر کشور در مورد تعارض منافع مدیران جمع‌آوری شد، بر اساس این اطلاعات تعدادی از همکاران، مسئولیت برخی مدارس را بر عهده داشتند که بعد از ارسال بخشنامه تعارض منافع، فعالیت این مدارس متوقف شده، یا تصمیم بر واگذاری مسئولیت آن‌ها گرفته شده است. در مورد باقی همکاران صاحب مدرسه نیز که هنوز هیچ اقدامی در این زمینه انجام نداده‌اند، در همین هفته جاری تصمیم‌گیری می‌شود.

هیچ استثنایی در اجرای بخشنامه تعارض منافع وجود ندارد. در مرحله اول باید ۲۲۵ نفر از مدیران استانی و ۵ نفر از مدیران ستادی باید در این مورد تعیین تکلیف شوند. این بخشنامه به‌طور کامل و با رعایت چارچوب در کشور اجرا خواهد شد و هیچ استثنایی نخواهد داشت.

🔗 [سایت وزارت آموزش و پرورش](#)

فقدان مقررات برای مدیریت تعارض منافع در کتاب‌های کمک درسی

محمودرضا توحیدی پور (کارشناس آموزشی) - ۱۰ شهریور ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه‌ی آموزش عمومی

درباره کتب درسی منفعت سازمان این است که مولف کتاب درسی، کتاب را به گونه‌ای تهیه کند که در شرایط نرمال، دانش آموز معمولی در مدرسه معمولی با داشتن معلمی که حدنصاب‌های آموزشی و مهارتی را کسب کرده، بتواند درس را مطالعه و یاد بگیرد و نیازی به مرجع دیگری نداشته باشد. حال اگر مولف کتاب درسی همزمان به تهیه کتاب کمک آموزشی خارج از سازمان اقدام کند، این سوال پیش می‌آید که وی بین منافع سازمان و منافع مالی خود که از محل فروش کتاب کمک آموزشی تامین می‌شود، کدامیک را انتخاب کرده؟ کتاب مناسبی تهیه کرده است که نیاز به محصول کمک آموزشی نداشته باشد؟

سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی باید مقررات رسمی مکتوب برای منع تالیف کتاب کمک آموزشی توسط مولفان کتب درسی داشته باشد، تا بر اساس آن از مولفان تعهد رسمی مکتوب گرفته شده و سالیانه مشخصات مولفان کتب درسی برای کتابخانه ملی ارسال و وضعیت استعلام شود. در این زمینه تنها مستندی که در اختیار مردم قرار دارد اظهارات یکی از مدیران سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی در گفتگو با رسانه‌هاست. مصاحبه، مقررات محسوب نمی‌شود قاعدتا مولف کتاب درسی شرایط را در نظر گرفته که با ناشر خصوصی همکاری کرده است. اگر مانع قانونی وجود داشت این کار را نمی‌کرد.

🔗 [خبرگزاری تسنیم](#)

در سازمان نوسازی مدارس تعارض منافع نداریم

مهرالله رخشانی (رئیس سازمان نوسازی مدارس) - ۹ شهریور ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه‌ی آموزش عمومی

هیچ کدام از اعضای درجه یک کارمندان سازمان نوسازی نمی‌توانند در قرارداد با سازمان حضور داشته باشند. وقتی با یک پیمانکار قرارداد می‌بندیم باید شرایط عمومی بخش خصوصی پیمان را ضمیمه قرارداد کنیم و تمام صفحات قرارداد به امضای سازمان نوسازی مدارس و پیمانکار می‌رسد. یکی از بندهای قرارداد که به امضای هر دو طرف می‌رسد، قانون منع مداخله کارکنان دولت در معاملات دولتی است که تأکید دارد هیچ کدام از اعضای شرکت پیمانکاری نباید از همکاران سازمان نوسازی مدارس باشند. هیچ کدام از اعضای درجه یک کارمندان سازمان نوسازی مدارس نیز نمی‌توانند در قرارداد با سازمان حضور داشته باشند و مراقبت کامل برای اجرای قانون داریم.

📌 خبرگزاری پانا

لایحه مدیریت تعارض منافع و ادامه راه مجلس

خبرگزاری ایرنا - ۱۱ شهریور ۹۹

◀ کلیات تعارض منافع

حدود هشت ماه از ارسال لایحه مدیریت تعارض منافع به مجلس می‌گذرد. مجلس دهم در ماه‌های پایانی خود قرار داشت و درگیر انتخابات شد و نتوانست لایحه مدیریت تعارض منافع را بررسی کند. از سوی دیگر مجلس یازدهم و برخی نمایندگان پر سر و صدای آن هم با وجود شعارهای خود مبنی بر اولویت مبارزه با فساد به این لایحه بی‌توجهند و به اقدامات شعاری، هیجانی، سطحی و غیر اولویت‌دار روی آورده‌اند. نمایندگان اگر واقعا دغدغه مبارزه با فساد و بهتر اداره کردن کشور را دارند باید به لایحه مهمی چون لایحه مدیریت تعارض منافع که نهادهای تخصصی ساعت‌های زیادی صرف تهیه آن کرده‌اند توجه کرده و با بررسی آن به صورت واقعی و عملی مانع بروز فساد در بخش‌های دولتی و عمومی شوند و گرنه با شعار و اقدامات هیجانی نه تنها جلو فساد گرفته نخواهد شد بلکه مردم هم نسبت به کارآمدی مجلس دلسرد خواهند شد. دولت هم باید با ریزنی با نمایندگان این لایحه مهم را از فراموشی و به‌بایگانی سپرده شدن در مجلس نجات دهد. نکته تاسف بار اینجا است که با وجود این لایحه و حداقل چند لایحه مهم دیگر در حوزه‌های مختلف در مجلس، برخی نمایندگان هر هفته حداقل یک طرح پیشنهادی در موضوعات مختلف را در توییت خود اعلام می‌کنند که با توجه به تورم قوانین و موازی کاری در این حوزه معلوم نیست جز بحث‌های شعاری این طرح‌های پیشنهادی آیا سرنوشت مشخصی خواهند داشت یا خیر. مجلس یازدهم نباید تجربه مجلس دهم را تکرار کند که بخش عمده طرح‌های پیشنهادی آن تبدیل به قانون نشده و به سرانجام مشخصی نرسیدند. مبارزه با فساد نیازمند قوانینی است که بسترهای فساد را از بین برد و در این زمینه مدیریت تعارض منافع از مهمترین ضرورت‌ها است.

📌 خبرگزاری ایرنا

تعارض منافع در مصوبه ساماندهی مشاغل سیار و بی کانون

۴۹۵ فعال شهری و مدنی - ۱۱ شهریور ۹۹

◀ تعارض منافع در شوراها و شهرداری

۴۹۵ نفر از فعالان شهری، مدنی، متخصصان، دستفروشان و صاحبان ون کافه‌ها طی بیانیه‌ای خطاب به شورای شهر تهران خواهان اتخاذ رویکردی شفاف، مشارکتی و عدالت محور در رسمیت بخشی به مشاغل سیار شدند. سازمان مردم نهاد مجمع حق بر شهر باهمستان، گروه شهر دیگر، مجله حوالی، انجمن توانمند سازی و پیشگیری آشنا، موسسه راویان شهرآفرین، زهرا رحیمی خامنه مدیرعامل جمعیت امداد دانشجویی-مردمی امام علی (ع)، افخم صباغ، مدیرعامل موسسه مهر و ماه، فیروزه صابر، مراد تقفی، محمد شیخی، میترا عظیمی، یاشار سلطانی و سید امیر سیاح از جمله امضاکنندگان این بیانیه هستند.

در بخشی از این بیانیه با اشاره به موضوع تعارض منافع آمده است: نحوه تدوین دستورالعمل‌های ذیل مصوبه‌ی ساماندهی مشاغل سیار و بی کانون بر عهده کمیته برنامه ریزی قرار دارد اما تهیه پیش نویس آن به شرکت ساماندهی صنایع و مشاغل واگذار شده است که در این موضوع شائبه جدی تعارض منافع وجود دارد زیرا شرکت ساماندهی صنایع و مشاغل از اجرای این دستورالعمل‌ها انتفاع مستقیم دارد و واگذاری سیاستگذاری به آن با اصل عدم تعارض منافع ناسازگار است.

🔗 [سایت خبری - تحلیلی اسکان نیوز](#)

پزشک بودن اعضای کمیسیون بهداشت عامل تعارض منافع نیست

مرتضی خاتمی (عضو کمیسیون بهداشت و درمان مجلس) - ۱۲ شهریور ۹۹

◀ تعارض منافع در مجلس

جلسه هم‌اندیشی و پیگیری مطالبات و مشکلات نظام سلامت، با حضور خاتمی، عضو کمیسیون بهداشت و درمان مجلس شورای اسلامی برگزار شد.

مرتضی خاتمی در این نشست گفت: پزشک زدگی کمیسیون بهداشت واقعیت ندارد و باید کل مجلس را در این زمینه دید، تمایلی فی نفسه برای پزشک وجود نداشته باشد که در کمیسیون بهداشت داشته باشم چه برسد به یک اقتصاد دان و گریز از کمیسیون بهداشت داشته‌اند. اعضای کمیسیون حتی در رشته‌های الهیات و متخصص در امور انرژی بوده و بقیه پزشک هستند، اما این موضوع نمی‌تواند موجب تعارض منافع شود، برخی‌ها با شناخت از نظام مدیریت سلامت و تجارب لازم در این کمیسیون عضو می‌شوند. باید تمایلی برای ورود به کمیسیون بهداشت باشد وگرنه پزشکان اصراری به حضور در این کمیسیون ندارند. تضاد منافع در همه جمع‌ها وجود دارد و ناگزیر از آن هستیم اما می‌توان برنامه و پیشنهاد برای حل این مشکل داد.

🔗 [پایگاه خبری تحلیلی موج رسا](#)

همراهی سازمان بورس برای مدیریت تعارض منافع

حسن فروزان فرد (رئیس کمیسیون حمایت قضایی و مبارزه با فساد اتاق تهران) - ۱۲ شهریور ۹۹
◀ **تعارض منافع در بازار سرمایه**

نمایندگان بخش خصوصی در نشست بیست و چهارم کمیسیون «حمایت قضایی و مبارزه با فساد» اتاق بازرگانی تهران در حالی به مساله تعارض منافع و شفافیت در بازار سرمایه پرداختند که رئیس اداره پیشگیری و ارتقای سلامت بازار سرمایه نیز در این جلسه حضور داشت و از تصویب سندی برای پیشگیری از وقوع تخلف در بورس خبر داد. نمایندگان بخش خصوصی معتقدند با توجه به تعدد مسوولیت‌های برخی افراد، زمینه فساد و استفاده از رانت اطلاعاتی در بورس وجود دارد.

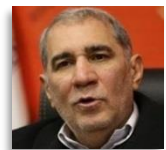
حسن فروزان فرد، رئیس کمیسیون «حمایت قضایی و مبارزه با فساد» اتاق بازرگانی تهران در ابتدای این نشست، با این توضیح که در جلسات قبل این کمیسیون نیز به موضوع تعارض منافع در بورس پرداخته شده است، تصریح کرد که اتفاقات رخ داده اخیر در بازار سرمایه و ریزش شاخص‌ها در بورس تهران، بار دیگر این هشدار را به صدا درآورد که عدم شفافیت‌ها در بازار سرمایه، این بازار را به ناکجاآباد سوق خواهد داد، از این‌رو برای مدیریت تعارض منافع در این بازار باید به فوریت اقدام کرد.

امین بدیع‌صنایع، رئیس اداره پیشگیری و ارتقای سلامت بازار سرمایه، خبر داد که در ارتباط با تعارض منافع در بورس، یک طرح و یک لایحه از سوی دولت و مجلس، اعلام‌وصول شده است. صنایع همراهی و ارائه مشاوره از سوی اتاق بازرگانی به این اداره برای مدیریت تعارض منافع در بازار سرمایه را خواستار شد که در این رابطه، فروزان فرد رئیس کمیسیون حمایت قضایی و مبارزه با فساد اتاق تهران ضمن اعلام آمادگی این کمیسیون و اتاق تهران پیشنهاد کرد تا نمایندگان بخش خصوصی نیز در کمیته‌های تخصصی این بخش برای ارائه نظرات و راهکارهای بخش خصوصی، حضور داشته باشند.

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

بازار سرمایه در دست صاحبان تعارض منافع

علیرضا عسکری‌مارانی (کارشناس بازار سرمایه) - ۱۲ شهریور ۹۹
◀ **تعارض منافع در بازار سرمایه**

علیرضا عسکری‌مارانی، کارشناس بازار سرمایه به بررسی اثر تصمیم‌های اقتصادی دولت بر بازار سرمایه و وجود تضاد منافع جدی در میان مدیران مشاور در رسانه ملی می‌پردازد و می‌گوید رسانه ملی آدرس غلط می‌دهد. برای مردم قابل تحمل نیست که فردی به‌عنوان کارشناس بازار سرمایه در رسانه ملی حضور پیدا کند و باوجود آنکه منافع آنها در بازار، درگیر است، اقدام به مشورت‌های اشتباه کنند. فردی که خود مدیر در بازار سرمایه است و درعین حال کارگزاری شخصی هم دارد، در رسانه ملی مشاوره اشتباه می‌دهد و بازار را متأثر می‌کند! این افراد دارای تعارض منافع، عمدتاً افرادی هستند که ریزش بازار سرمایه در دوران‌های مختلف، پای آنها بوده است.

روزنامه شرق

تعارض منافع سرمایه‌گذاران در منطقه ثامن مشهد

سعید شعرباف (کارشناس مسائل شهری) - ۱۲ شهریور ۹۹

◀ تعارض منافع در شوراها و شهرداری

به گزارش صبح توس؛ طرح بهسازی و بازسازی بافت پیرامون حرم مطهر رضوی از حدود ۲۵ سال گذشته شروع شد و قرار بود تا ۱۰ ساله این پروژه به پایان برسد اما در این بین مشکلات و چالش‌هایی به وجود آمد که پس از گذشت ۲۵ سال هنوز حدود ۴۰ درصد از این طرح اجرایی نشده است.

شعرباف گفت: سرمایه‌گذاری که هم‌اکنون در منطقه ثامن مشهد انجام شده نه تناسبی با محیط بافت پیرامون حرم رضوی را دارد و نه اساساً اقتصادی است که در واقع این نکته عجیب ماجرا است لذا در ۹۵ درصد سرمایه‌گذاری‌های انجام شده در این منطقه، قانون را ملاک عمل قرار نداده‌اند. اینجا تنها منطقه شهری است که نرخ بازگشت سرمایه تضمین شده دارد و در زمان شورای سوم شهر مشهد این نرخ تضمینی گذاشته شد و این زمانی بود که خود اعضای شورای سوم در این منطقه پروژه داشتند و اگر بررسی داشته باشیم می‌بینیم که بسیاری از سرمایه‌گذاران بخش خصوصی در منطقه ثامن علاوه بر اینکه نماینده شرکت خودشان هستند نماینده حقوقی یکی از بانک‌های مطرح نیز هستند لذا ما شاهد تعارض منافع هستیم.

📍 پایگاه تحلیلی صبح توس

گفت‌وگوی اجتماعی، راهکاری برای حل و فصل تعارض منافع

محمد رضا رسولی (رئیس اداره آموزش و پرورش ناحیه دو قزوین) - ۱۲ شهریور ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه‌ی آموزش عمومی

برای تبدیل شدن تعلیم و تربیت (آموزش و پرورش) به گفتمان رایج در کشور باید تعارض منافع در این خصوص را از بین برده و برای تحقق آن لازم است منافع هماهنگ شوند. مهمترین راهکارهای ایجاد این گفتمان را رفع تعارض منافع بین وزارت آموزش و پرورش با سایر نهادها و وزارتخانه‌ها، شناسایی و رفع تعارض منافع افراد با یکدیگر، شناسایی و رفع تعارض منافع اقوام با وزارت آموزش و پرورش، شناسایی و رفع تعارض منافع کلان شهرها با سایر شهرها و روستاها، شناسایی و رفع تعارض منافع بین نسلی مانند بازنشستگان با نسل کنونی وزارت آموزش و پرورش است.

هر یک از تعارض‌ها می‌تواند به عدم تبدیل شدن آموزش و پرورش به گفت و گوی اجتماعی منجر شود، لذا گفت و گوی اجتماعی یا هماهنگی اجتماعی فرآیندی است که شرکای اجتماعی برای تاثیر گذاشتن به سیاست‌های جامعه با یکدیگر چانه زنی کرده و لیکن برای تبدیل آموزش و پرورش به گفت و گوی اجتماعی لازم است تعارض منافع شناسایی و حل و فصل شوند.

📍 سایت وزارت آموزش و پرورش

تعارض منافع در تعیین ضوابط صندوق‌های بازنشستگی

میکائیل عظیمی (مدیرعامل موسسه راهبردهای بازنشستگی صبا) - ۱۳ شهریور ۹۹

◀ تعارض منافع در صندوق‌های بازنشستگی

وقتی مقررات و آیین‌نامه‌های حوزه بازنشستگی صندوق نوشته می‌شود، باید ضرایبی بسیار کلیدی تعریف شود؛ مثل شرایط احراز بازنشستگی، نرخ‌های حق کسر بیمه، شرایط تخفیف‌ها و ارفاق‌ها یا رویه‌های دریافت اطلاعات مربوط به سوابق شغلی و... تعیین این دستورات عملی و ضوابط را ناگزیر هستیم بر عهده کارشناسان بگذاریم؛ بنابراین کارشناسانی مسئول نوشتن ضوابط بسیار کلیدی می‌شوند که خودشان ذی‌نفع هستند. چه ذی‌نفع نزدیک و چه ذی‌نفع چند سال بعد و امکان دارد این آیین‌نامه‌ها به نفع گروهی تورش و اریب پیدا کند.

در نمونه‌ای دیگر ادبیاتی که زیر عنوان کلی اصلاحات بازنشستگی در کشور مطرح شده، مجموع پیشنهادهایی که در سازمان تامین اجتماعی هست یا آن دسته از پیشنهادها که مربوط به صندوق بازنشستگی، سازمان برنامه یا هیئت امناست، یک نقص جدی دارند؛ آن هم این است که بخش مهمی از جامعه، گویی در این پیشنهادها حضور ندارند. در واقع مطالبات بیمه‌ای بخشی از جامعه در این نسخه‌های اصلاحی لحاظ نشده و گویی صدای آنها به دوایر نرسیده است. به طور مشخص، کمتر نسخه‌ای هست که به لزوم گسترش پوشش به بخش غیررسمی توجه داشته باشد. پیشنهادکنندگان این اصلاحات خودشان شاغل بخش غیررسمی نیستند و وقتی جلسه می‌گذارند و کارگروه تشکیل می‌دهند، تنها منافع و خواست‌های بخش رسمی را لحاظ می‌کنند. به این ترتیب مطالبات بیمه اجتماعی شاغلان غیررسمی در کارگروه‌ها و کمیته‌ها مطرح نمی‌شود. در مثال دوم می‌توان به حوزه سرمایه‌گذاری صندوق‌های بازنشستگی اشاره کرد؛ این صندوق‌ها، شرکت‌های بزرگی را مدیریت می‌کنند و سهام دار هستند. تصمیم‌هایی که صندوق‌ها برای شرکت‌های صنعتی زیرمجموعه خود می‌گیرند باعث می‌شود آن صنعت به مسیری خاص هدایت شود. دست اندرکاران حوزه سرمایه‌گذاری یا کارشناسان در جریان تصمیم‌هایی قرار می‌گیرند که تحولات عمده‌ای را رقم می‌زند یا از زاویه‌ای دیگر دسترسی به اطلاعات شرکت‌ها پیش از اعلام عمومی، می‌تواند برای عده‌ای نفع ایجاد کند.

کشورهای دیگر راه حل‌های موثری را تجربه کرده‌اند. به طور مشخص اتحادیه بین‌المللی تامین اجتماعی دستورالعمل‌هایی برای اداره صندوق‌ها دارد. در این دستورالعمل‌ها تاکید شده که مدیران تعارض منافع خود را افشا کنند و تضمین‌هایی را برای عدم بروز این تعارض‌ها ارائه دهند. وقتی ما درباره تعارض منافع صحبت می‌کنیم، منظورمان فساد نیست بلکه نقصان‌هایی در سیستم‌های اداری است که ممکن است باعث بروز تعارضات و لحاظ منافع عده‌ای خاص شود. در دنیا ضمانت‌هایی را از افراد اخذ می‌کنند که در صورت بروز این نفع، جرائمی بیش از نفع ایجادشده، برای فرد لحاظ می‌کنند. برای شناسایی نفع ایجادشده هم می‌توان از علم روز کمک گرفت. امروز دنیای‌ای تی کار را راحت کرده است. از طریق سامانه‌ها می‌توان به راحتی افراد را رصد کرد؛ مثلاً با درج کد ملی افراد می‌توان تمام قراردادهای، سهام، معاملات و هر فعالیت اقتصادی آنها را رصد کرد. ما در کشور قانون کم نداریم. صرف نوشتن قانون نمی‌تواند راه حل این مشکل باشد. موضوع مهم‌تر از تصویب قانون، بحث ضمانت اجرای آن است.

تعارض منافع ۴۰۲ مدیر بهزیستی تعیین تکلیف می‌شود

وحید قبادی دانا (رئیس سازمان بهزیستی) - ۱۴ شهریور ۹۹

◀ تعارض منافع در سازمان بهزیستی

۹۳ درصد تصدی‌گری اجرای فعالیت‌های بهزیستی بر عهده موسسات غیردولتی و سازمانهای مردم‌نهاد و خیریه‌ها است. طبیعاً سازمان بهزیستی می‌بایست نقش سیاستگذار، برنامه‌ریز و نظارت را بر روند اجرای برنامه‌ها داشته باشد و هدف این است که فعالیت‌های سازمان بهزیستی مردمی شود و خیرین و مجموعه خیریه‌ها در این امور فعالیت داشته باشند. در حال حاضر بیش از ۹ هزار خیریه و موسسه غیردولتی و حدود ۴۳ هزار مرکز در ۱۳ مورد برنامه‌های مختلف سازمان بهزیستی اجرا فعالیت‌های سازمان بهزیستی را به عهده دارند. در مقطعی برای اجرای این مسئله واسپاری فعالیت‌ها به بخش غیردولتی در دستور کار مسئولان سازمان قرار گرفت و بخشی از مدیران بهزیستی برای خدمت‌رسانی به عرصه آمدند و تلاش کردند در این زمینه کمک کنند و در این ارتباط مجموعه‌ها و موسسات غیردولتی را راه‌اندازی کردند و همکار سازمان بهزیستی در حوزه‌های مختلف شدند. طبیعاً زمانی که یک مدیر در مسند مدیریت قرار گرفته است و همزمان با یک مجموعه غیردولتی همکاری داشته باشد در این زمینه تعارضی در منافع برای افراد ایجاد می‌شود که می‌تواند آسیب به جامعه هدف بهزیستی و هر مجموعه‌ای برساند. در واقع زمانی که یک مدیر برای خودش مجوز فعالیت صادر کند و خودش نیز برای مرکز یارانه در نظر بگیرد و یارانه پرداخت کند در این فرایند بر روند نظارت خدمات طبیعاً مشکلات زیادی ایجاد می‌شود. این مسئله منجر می‌شود که فضای رقابت بین مراکز غیردولتی از بین برود و هم نظارت کافی بر مجموعه صورت نگیرد به دلیل شرایط این چنینی در همین زمینه بخشنامه‌ای مبنی بر تعارض منافع مدیران بهزیستی در سال ۹۸ به تمام مراکز ابلاغ شد و در این بخشنامه تأکید شد چنانچه مدیری از بهزیستی موسس مرکز غیردولتی است باید بین مدیریت و اداره مرکز غیردولتی یکی را انتخاب کند. در همین ارتباط ۴۰۲ نفر در این زمینه احصاء شدند که حدود ۱۷۰ نفر از این افراد از پست مدیریتی کنار رفتند یا کنار گذاشته شدند و حدود ۱۹۰ تا ۲۰۰ نفر دیگر مرکز غیردولتی را طبق ضوابط واگذار کردند.

برای راه‌اندازی این مراکز شرایط کمی سخت‌تر شده است به طوری که مجوز برای اقوام درجه یک هم صادر نخواهد شد به عنوان مثال در فرایند مراکز خدمات بهزیستی بنده ۴ ماده ۲۶ که در آینده نزدیک در کشور راه‌اندازی خواهند شد اولاً ثبت درخواست‌ها الکترونیکی شده است همچنین فرایند صدور دستی خارج شده است. ۱۱ هزار نفر برای درخواست این طرح به صورت الکترونیکی و بر اساس ضوابط و مقررات ثبت‌نام کردند و براساس معیارهای مشخص افراد انتخاب خواهند شد و ۲ هزار و ۵۰۰ مرکز راه‌اندازی خواهد شد که حتماً مسئله تعارض منافع در این افراد شدیدتر اعمال خواهد شد و نه تنها خود مدیران، کارشناسان مسئول و کارشناسان ناظر بهزیستی نمی‌توانند در رابطه با مجوز این مراکز اقدام کنند بلکه اقوام درجه یک از دریافت مجوز این مراکز منع شده‌اند. بنابراین در اجرای بخشنامه تعارض منافع در سازمان بهزیستی کاملاً جدی هستیم و به صورت سیال این کار ادامه دارد و اداره کل بازرسی و مدیریت عملکرد سازمان بهزیستی دائماً بر حسن اجرای این کار نظارت می‌کند البته یک تیم کاری متشکل از مجموعه بازرسی، حراست و مشارکت‌های سازمان بهزیستی نظارت بر حسن اجرای بخشنامه را دنبال می‌کنند.

تعارض منافع قطعه‌سازان در خودروسازی‌ها عامل ایجاد انحصار

علی جدی (نایب رئیس کمیسیون صنایع و معادن مجلس) - ۱۳ شهریور ۹۹

◀ تعارض منافع در صنعت خودرو

قطعه‌سازان نباید در شرکت‌های خودروسازی، سهامدار باشند. در حال حاضر قطعه‌سازان در خودروسازی‌ها سهامدار شده و تعارض منافع ایجاد شده و به همین خاطر یک انحصاری ایجاد شده است. رقابت به طور کلی از بین رفته و در طرحی که در دست داریم، اصرار داریم که سهام قطعه‌سازان واگذار شود. خودروساز باید بر کار قطعه‌ساز نظارت داشته باشد نه اینکه قطعه‌ساز تعیین کننده شرایط تولید برای خودروساز شود.

شبکه تلویزیونی ایران کالا

تعارض منافع دولت با سهامداران خرد

حمید میرمعینی (کارشناس بازار سرمایه) - ۱۵ شهریور ۹۹

◀ تعارض منافع در بازار سرمایه

در هفته‌های اخیر عدم موافقت وزارت اقتصاد و سیاست‌گذار پولی با افزایش نرخ بهره موثر مطابق با تقاضای خریداران اوراق ناشی از تمایل سیاست‌گذاران اقتصادی کشور به عدم فشار بر سیستم بانکی است. این امر سبب شده تا در حال حاضر بانک مرکزی تمایل چندانی به افزایش نرخ بهره نداشته باشد؛ بنابراین تقاضای خریداران اوراق برای دریافت بازده بیشتر را نیز نادیده بگذارد. در این راستا حمید میرمعینی در خصوص نگاه بانک مرکزی به بازار سهام به «دنیای اقتصاد» گفت:

اگرچه در بسیاری از مواقع بازار سرمایه توانسته کمک بازار پول باشد، اما توجه به این نکته ضروری است که بانک مرکزی در هر صورت از منافع بازار پول و صنعت بانکداری دفاع خواهد کرد. به هر روی بازار سرمایه و بازار پول دو بازار رقیب هستند و هر بازار که سهم بیشتری از تامین مالی به دست آورد تقویت خواهد شد.

این کارشناس بازار سرمایه در ادامه به تاثیرپذیری بالای بازارهای مالی از تصمیمات بانک مرکزی اشاره کرد و افزود: بازار بدهی با توجه به عمق پایینی که دارد و از سوی متولیان بازار سرمایه اداره می‌شود به نوعی شاهد تعارض در مدیریت این بازار و حتی بازار سهام است. فکر می‌کنم نگاه آقای همتی به بازار سرمایه جایگاهی است که در آن تنها اوراق بدهی عرضه می‌شود و نقش آنچنان فعالی در تعیین نرخ بازده ندارد. از این رو معاملات اوراق بدهی چندان بر اساس سیاست‌های کلان بازار سرمایه انجام نمی‌شود. این امر در تعارض با حمایت از بازار سهام است و از این منظر نیز به نظر نمی‌آید دولت حامی خوبی برای بازار سرمایه باشد. مضاف برآنکه بیشتر حمایت‌های به عمل آمده از بازار سرمایه از ابتدای سال کلامی بوده و چندان نمود عملی نداشته است. برای حمایت واقعی از بازار سرمایه در همه زوایای آن به خصوص بازار سهام نیازمند یک ستاد هماهنگی اقتصادی هستیم که تصمیمات را هماهنگ با منافع همه بازارها از جمله بازار سرمایه اتخاذ کند تا سیاست‌ها به طور هماهنگ اجرا شوند.

روزنامه دنیای اقتصاد

تعارض منافع وزارت نفت، مانع اصلی طرح استفاده از LPG

عرفانه تاجیکی (خبرنگار خبرگزاری مهر) - ۱۵ شهریور ۹۹

◀ تعارض منافع در حوزه انرژی

اخیراً وزارت نفت در طرح سهمیه بندی LPG مناطق فاقد گاز طبیعی در بسیاری از استان‌ها، صاحبین این خودروها را نادیده گرفته و در نتیجه برای آن‌ها سهمیه‌ای در نظر نگرفته است. به دنبال این تصمیم، این رانندگان با مشکلات زیادی برای تهیه گازمایع خودروی خود مواجه شده‌اند. به گونه‌ای که گاهی اوقات بیش از نصف روز خود را صرف انتظار در صفوف تهیه LPG می‌کنند. این اتفاق در صورتی رخ داده است که به دلیل تحریم‌های ایران، امکان صادرات LPG به اندازه کافی برای وزارت نفت فراهم نیست ولی ظاهراً این وزارتخانه حاضر است سوخت گازمایع را در فلرها بسوزاند اما به خودروها ندهد. حال باید دید دلیل این کار چیست؟

عده‌ای از کارشناسان معتقدند تعارض منافع وزارت نفت، مانع اصلی طرح استفاده از LPG در خودروها است. زیرا در صورت صادرات LPG، صد درصد درآمد آن متعلق به وزارت نفت خواهد بود و در واقع برای جبران هزینه‌های یکی از شرکت‌های ملی تابعه وزارت نفت یعنی شرکت گاز استفاده می‌شود. این در حالی است که اگر وزارت نفت گازمایع را برای مصارف داخلی کشور توزیع کند، طبق قانون برنامه ششم توسعه و طبق قانون الحاق (۲) هیچ بخشی از منافع حاصل از فروش به وزارت نفت نمی‌رسد و کل درآمد حاصله به حساب هدمندی یارانه‌ها و خزانه دولت واریز می‌شود و در واقع از دست وزارت نفت خارج است.

✉ خبرگزاری مهر

محتوای تصویری تعارض منافع

در هفته‌ی گذشته، دو کلیپ مرتبط با تعارض منافع در فضای مجازی منتشر شد:

▪ [تعارض منافع در بورس!](#) / سایت خبری اکو ایران / ۱۰ شهریور ۹۹

آیا در نهادی همچون سازمان بورس که اساس آن بر مجوزدهی است و پدیده درهای گردان در آن امری بدیهی است، نباید نگران بود؟ مدیران وزارت اقتصاد و سازمان بورس برای تخریب سه ستون ایجاد فساد در بازار سرمایه در این سال‌ها چه کرده‌اند؟

▪ [درهای گردان در ارکان بورس!](#) / سایت خبری اکو ایران / ۱۴ شهریور ۹۹

حساسیت کافی در خصوص تعارض منافع وجود ندارد و مساله درهای گردان نه تنها در بورس ممنوع نیست، بلکه کاملاً رایج است. چرا سازمان بورس و ارکان بازار سرمایه در این زمینه قوانین لازم را تصویب و اجرا نمی‌کنند؟ نهادهای قانون‌گذار چرا در این زمینه حساسیت نشان نمی‌دهند؟ آیا این نهادها کارکرد اصلی خود را فراموش کرده‌اند؟

تحلیل تعارض منافع در فضای مجازی آزمون عمومی زبان زیر سایه تعارض منافع

جمال کاکائی

مقدمه

مسئله تعارض منافع را می‌توان یکی از مهم‌ترین ریشه نابرابری در جامعه و ناکارآمدی و فساد در حاکمیت معرفی نمود زیرا در صورتی که سازوکارهایی برای مدیریت این مهم پیش بینی نشده باشد اشخاص و یا سازمان‌ها در موقعیت‌های تعارض این امکان را خواهند داشت که نفع خود را بر نفع و رفاه عمومی ترجیح دهند.

معمولاً در ارتباط با بسترهای تعارض منافع اشتباهات رایجی وجود دارد که بعضاً در میان نوشته‌های کاربران فضای مجازی مشاهده می‌شود در این ارتباط توجه به دو نکته حائز اهمیت است، نخست، در هر شرایطی که وظیفه عمومی یک شخص تحت تأثیر ارزش‌های شخصی، علایق، وابستگی‌ها، وفاداری یا مشارکت قبلی باشد، تعارض منافع ممکن است بوجود آید و الزاماً محدود به منافع مالی نیست. حتی دشمنی شخصی به اندازه روابط دوستانه و طرفدارانه می‌تواند منجر به تعارض منافع شود. دوم، تعارض منافع در هر سطحی می‌تواند برای اشخاص وجود داشته باشد؛ به عبارتی تعارض منافع معمولاً بدون اشتباه و یا نقش فرد ایجاد می‌شود و فرد مقصر بروز موقعیت آن نیست. به بیان دیگر، تعارض منافع یک واقعیت اجتناب‌ناپذیر از زندگی سازمانی است و به خودی خود نشانه‌ای از رفتارهای ناشایست و جرم نیست. لکن آنچه مهم است مجموعه اقداماتی است که شخص برای مدیریت آن انجام می‌دهد. همچنین، هر نوع قرار گرفتن منفعت دو فرد، سازمان، ایدئولوژی و یا حتی حکومت‌ها در مقابل هم، الزاماً در مقوله ادبیات تعارض منافع قابل تحلیل و بررسی نیست.

در هفته دوم شهریور ماه سال ۱۳۹۹ در مجموع ۱۶۶ مطلب در شبکه‌های اجتماعی - ۱۰۴ مطلب تلگرام، ۶۱ مطلب توئیتر، ۱ مطلب اینستاگرام - در ارتباط با تعارض منافع به اشتراک گذشته شده است. به طور خلاصه محورهای مطالب مزبور در ارتباط با تعارض منافع عبارتند از؛ ۱- تعارض منافع در بورس، ۲- رسانه‌ها و شفافیت مالی خود، ۳- تعارض منافع در نظام تدبیر، ۴- تعارض منافع در فوتبال، ۵- تعارض منافع در تار و پود نظام سلامت و ۶- آزمون عمومی زبان و تعارض درآمد - وظایف

وزارت اقتصاد و سازمان بورس اوراق بهادار کجای کار هستند؟

کانال تلگرامی اکو ایران، به اشاره به مفاهیم تعارض منافع و تأکید بر آن، یکی از مهم‌ترین راه‌های [مبارزه با فساد را مدیریت تعارض منافع](#) عنوان می‌کند که در کشورهای توسعه یافته مدیریت تعارض منافع از خیلی وقت‌ها پیش در کانون توجه سیاست‌گذاران قرار گرفته است. این کانال تلگرامی اضافه می‌کند نتایج تحقیقات بین‌المللی نشان می‌دهد «شفافیت، رفع انحصار و منع تعارض منافع» سه ستون اصلی این مبارزه هستند. اما آیا در نهادی همچون سازمان

بورس که اساس آن بر مجوزدهی است و پدیده درهای گردان در آن امری بدیهی است، چه اقدامی صورت گرفته است؟ مدیران وزارت اقتصاد و سازمان بورس برای تخریب سه ستون ایجاد فساد در بازار سرمایه در این سال‌ها چه کرده‌اند؟ لازم به ذکر است **پدیده درهای گردان یکی از موقعیت‌های تعارض منافع** است که به معنای اشتغال بازنشستگان یا مستعفیان بخش دولتی در بخش خصوصی یا بالعکس است. زیرا مدیران ارشد دولتی که از بخش دولتی خارج می‌شوند می‌توانند به واسطه رانت اطلاعات و روابط غیر رسمی بسیاری که در بخش‌های دولتی دارند بازیگران قدرتمندی در بخش خصوصی باشند.

از سو دیگر، کانال‌های تلگرامی که مصاحبه دکتر علی سعدوندی، استاد بانکداری، اقتصاد کلان و سرمایه‌گذاری در خصوص **اتفاقات اخیر بازار سرمایه ایران** را مورد توجه قرار داده‌اند، «بالا بردن رفتن قیمت برخی از سهام موجود در بازار سرمایه را به مدیران نهادهای سرمایه‌گذاری به دلیل وجود تعارض منافع نسبت می‌دهند». بر اساس تحلیل‌های ارائه‌شده، عدم نظارت کافی و لازم بر روی سهام شخصی مدیران و رفتار بورسی شرکت‌ها موجب شکل‌گیری تعارض منافع شده که در نهایت موجب متضرر شدن سهامداران خرد و ناکارآمدی بازار سرمایه خواهد شد. به عبارت دیگر می‌بایست سازمان بورس اوراق بهادار و وزارت اقتصاد امور اقتصاد و دارایی کلیه راهکارها و سازوکارهایی که تعارض منافع در هر زمینه‌ای از بازار سرمایه بوجود می‌آید را مدیریت نماید در کانون توجه و سیاست‌گذاری قرار دهند.

شفافیت مالی رسانه‌ها

یکی از کاربران فضای مجازی (توییتر) با اشاره به نقش و اهمیت رسانه‌ها در شفاف‌سازی در سازمان‌ها و نهادهای مختلف، اشاره می‌کند که این مهم در مورد خود رسانه‌ها موجب تعارض منافع می‌شود. چرا که وقتی پای شفافیت در خصوص منابع مالی رسانه‌ها مطرح می‌شود، تعارض منافع کاملاً محرز خواهد شد که در میان رسانه‌های فارسی‌زبان پررنگتر است. براساس تحلیل این کاربر می‌توان اینگونه استنباط نمود که اشاره ایشان به موقعیت تعارض درآمد-وظایف است.

تعارض درآمد-وظایف، موقعیتی است؛ که درآمد یک فرد یا سازمان با وظایف در نظر گرفته شده برای آن در تعارض قرار می‌گیرد. از این‌رو، براساس نظر این کاربر فضای مجازی، رسانه‌ها با شفاف‌سازی در مورد منابع مالی خود ممکن است با کاهش درآمد مواجه شوند به همین دلیل ترجیح می‌دهند در این ارتباط حتی الامکان سکوت را در پیش بگیرند.

تعارض منافع در نظام تدبیر

یادداشت محمد فاضلی استاد جامعه‌شناس دانشگاه شهید بهشتی در کانال تلگرامی خود با عنوان پدرخوانده‌ها چگونه از راه می‌رسند؟ توجه کاربران فضای مجازی را جلب نموده است. فاضلی در این یادداشت ضمن اشاره به مفهوم تسخیر حکومت، نقل قولی از فوکویاما بیان می‌کند «یکی از رؤسای جمهوری ماداگاسکار در مراسم آغاز ریاست جمهوری از رئیس مافیا به دلیل کمک به انتخاب شدنش تشکر می‌کند» فاضلی با کمک گرفتن از مفاهیم "تسخیر دولت" و "تعارض منافع" اضافه می‌کند «درآمدهای نفتی ۷۰۰ تا ۸۰۰ میلیارد دلاری که از آغاز دولت محمود احمدی‌نژاد وارد اقتصاد ایران شد و فساد و ناکارآمدی را دامن زد» ریشه در عدم مدیریت تعارض منافع دارد. وی بر این باور است انبوه تعارض

منافع در حکمرانی، حتی اجازه نمی‌داد که سلامت و کیفیت تصمیم‌گیری به اندازه قبل از ۱۳۸۴ باشد. فاضلی در این یادداشت به نوع یا موقعیت خاصی از تعارض منافع اشاره نمی‌کند و مفهوم کلی این مهم را مورد توجه قرار می‌دهد. از این رو می‌توان اینگونه استنباط نمود که بسته به شرایط و نوع سیاست‌گذاری، وجود تعارض منافع موجب شده است **نظام تدبیر** به نوعی تسخیر شود و کارآمدی حداقلی را داشته باشد. به عنوان مثال طی دوره ۱۳۸۴ الی ۱۳۹۲ واردات به طور قابل توجهی افزایش یافت. بنابراین در فرایند تخصیص ارز، **صدور مجوزهای بازرگانی** و مواردی از این قبیل ممکن است موقعیت‌های تعارض منافع مانند اشتغال همزمان، رابطه خویشاوندی، پذیرش هدیه و مواردی از این قبیل، موجب ناکارآمدی شده باشد.

تعارض منافع یکی از مهم‌ترین ریشه تخلفات در فوتبال

یکی از کابران توییتر با استناد به آمارهای انتشار یافته کمیته اخلاق فیفا در خصوص مواردی - مانند "رشوه و فساد"، "استفاده نامناسب یا سوء استفاده از منابع مالی"، "پیشنهاد یا دریافت هدیه یا سایر منافع" و "تعارض منافع" - که موجب بیشترین تخلفات شده است عنوان می‌کند که کمیته اخلاق بایستی به طور قابل توجهی روی فساد مالی تمرکز نماید. همانطور که ملاحظه می‌شود، از یک سو، رشوه، هدیه و تعارض منافع از مهم‌ترین موارد تخلف عنوان شده است. از سوی دیگر، هدیه و رشوه خود یکی از موقعیت‌های تعارض منافع - تبانی خدمتگزاران - به شمار می‌رود. در مقام تعریف گفته می‌شود ارائه‌دهندگان خدمت می‌توانند با یکدیگر تبانی داشته باشند که این تبانی منجر به اولویت دادن به منافع شخصی و سازمانی نسبت به منافع جمعی و عمومی مردم شود. اعطای هدیه و تسهیم عواید نمونه‌ای از اقداماتی است که می‌تواند منجر به تبانی شود.

همچنین، از دیگر موارد عنوان شده در آمار کمیته اخلاق فیفا، تعارض منافع است. که منظور از نوع یا موقعیت آن بیان نشده است، همچنین، نظر به اینکه **بانک جهانی** فساد را سوء استفاده از جایگاه عمومی برای بدست آوردن منافع شخصی می‌داند. این در حالی است که وجود تعارض منافع بستر سوء استفاده از آن موقعیت را بوجود می‌آورد. لکن، فساد زمانی اتفاق می‌افتد که از موقعیت مزبور سوء استفاده شده باشد. بنابراین می‌توان ادعا نمود اغلب فسادها در بستری به وقوع خواهد پیوست که تعارض منافع مدیریت نشده باشد که این مهم در فوتبال نیز صادق است.

تعارض منافع ریشه برون‌دادهای امروز نظام سلامت

کاربران فضای مجازی در هفته‌ای که گذشت نیم‌نگاهی به وضع موجود نظام سلامت کشور انداخته و **مصادیق تعارض منافع در آن** را مورد توجه قرار داده‌اند. به عنوان مثال، یکی از کاربران با اشاره به نقش متخصصان جراح با سابقه در **نظام سیاست‌گذاری و تعارض منافع** که در این شرایط بوجود می‌آید براین باور است حضور اساتید پزشکی (اتند) در مناصب سیاست‌گذاری، بستر تخریب و استثمار پزشکان جوان را موجب می‌شود. این انتقاد ناظر بر موقعیت قاعده‌گذاری برای خود است؛ یعنی اساتید پزشک متخصص، به گونه‌ای قاعده‌گذاری می‌کنند که منافع خودشان تامین می‌شود، اما منافع رزیدنت‌ها (دستیاران جوان تخصص پزشکی) لحاظ نمی‌شود.

کاربر دیگری با اشاره به اینکه در **نظام سلامت بعضاً سیاست‌گذار، مجری و ناظر** از یک صنف هستند و با وجود آنکه موجب شده است پاداش‌ها و کارانه‌های قابل توجهی را برای خود در نظر بگیرند به ویژه برای برخی رشته‌های جراحی، بازم متخصمان با سابقه ترجیح می‌دهند در بخش خصوصی فعال باشند زیرا دریافتی از این محل به مراتب بالاتر خواهد بود.

آزمون عمومی زبان زیر سایه تعارض منافع

دانشکده زبان‌های خارجی دانشگاه تهران یک آزمون عمومی زبان دکتری برگزار می‌کند که برای پاره‌ای از دانشگاه‌های کشور معتبر است. پس از ماه‌ها وقفه در برگزاری آزمون به دلیل شرایط کرونایی، ثبت نام آزمون جدید در حالی برای دو هفته بعد باز شده است که در صفحه‌های اطلاع‌رسانی برای برگزاری آزمون، تبلیغ برگزاری دوره فشرده این آزمون توسط همان مجموعه نیز دیده می‌شود. به بیان دیگر، نهادی برگزار کننده آزمون (صدور گواهی) دوره آماده‌سازی متقاضیان را نیز برگزار می‌کند.

کاربران فضای مجازی اضافه می‌کنند پس از نامه نگاری با ایمیل معرفی شده در اطلاع‌رسانی یکی از شرایط ثبت‌نام در دوره، پرداخت شهریه ۹۰۰ هزار تومان است. با توجه به اینکه، استقبال از این دوره‌ها مستلزم جلب نظر متقاضیان و مؤثر بودن آن است. که تأمین این مهم ممکن است موجب شود مرجع برگزار کننده آزمون عمومی زبان با تعارض درآمد - وظایف مواجه گردد. به بیان دیگر، به منظور استقبال بیشتر از دوره‌های آماده‌سازی متقاضیان، فرایند برگزاری تحت الشعاع قرار گیرد. کاربران این موضوع را اینگونه تفسیر می‌کند « ۹۰۰ هزار تومان بدهید سوالات را یک جوری بهت می‌رسانیم تا قبول شوید».

پژوهشکده مطالعات توسعه

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۱۰

شماره دهم - ۸ تا ۱۴ شهریور ۱۳۹۹

دبیر خبرنامه: سمانه سهرابی

مجری: مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

